

Research Paper

Metaphorical Conceptualization in Sports Discourse of Football in Iran Through Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis

Mohammad Asadi¹, Arsalan Golfam², Seyed Ali Asghar Soltani³

1. Ph.D. Student, Department of Linguistics, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

2. Associate Professor, Department of Linguistics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

3. Associate Professor, Department of Foreign Languages, Bagher Aloloom University, Qom, Iran

Received: 2021/11/22

Accepted: 2022/03/14

Abstract

By examining the conceptual metaphors used in sports texts, one can understand the kind of view that subconsciously exists behind the minds of writers. To find such viewpoints, the metaphors used in the two newspapers, Khabar-e-Varzeshi and Abrar-e-Varzeshi in 2019 were examined to obtain conceptualization methods hidden behind the produced texts. To that end, the researcher used the critical analysis of metaphor suggested by Charteris-Black (2004) as the research method that is the result of a combination of cognitive approaches, critical discourse analysis, pragmatics and corpus, as well as the conceptual metaphors approach introduced by Lakoff and Johnson (1980) as a theoretical framework for data analysis. The main issue of this study is to address which areas of source domain are used in the conceptualization of sports news in football? Why? To answer this question, the articles related to the year 2019 were collected, then were saved in a Word file as a corpus, and three steps of Charteris - Black were done. In this regard, we studied 400 news for the first and second six months of the 2019 that included 94.955 words to recognize metaphors. Since one of the features of sport language is war metaphors and spreading these metaphors in sport discourse, but completely unlikely the studies showed that football metaphors are less violent and even aesthetically are the field of pleasing from human activities and nonviolent domains that can be structured by authors.

Keywords: Abrar-e-Varzeshi Newspaper, Conceptual Metaphor, Critical Metaphor Analysis, Khabar-e-Varzeshi Newspaper, The Discourse of Sport.

---

1. Email: mohammadasadi60@yahoo.com

2. Email: golfamar@modares.ac.ir

3. Email: soltani@bou.ac.ir

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International Public License

Extended Abstract

Background and Purpose

Discourses attempt at grasping power by controlling the minds of the audience. In sports, the discourse subconsciously determines the speech and writing patterns of those involved. In fact, it has a kind of effect on the sub- conscience of the people in this analysis, an attempt was made to critically analyze the metaphor in the sports texts of Abrar and Khabar newspapers based on Charteris Black analysis model to determine the commonalities and differences between metaphors and conceptual metaphors used in high-circulation sports newspapers in Iran. The new definition of metaphor is different from traditional definition. It actually exists at the heart of our daily lives, and determines the way we look at the world of sports and different dimensions in sports issues. The metaphors used by sports journalists also reflect their attitudes towards sports. Hence, we intend to examine these views in sports, especially football, with the help of the theory of Lakoff and Johnson, and Charteris Black.

Materials and Methods

The theoretical framework was based on the theory of Lakoff and Johnson introduced in 1980 with the publication of the book 'The Metaphors We Live by'. In that study, they systematically collected organized metaphorical linguistic data claimed to reflect the structure of conventional thought in human mind. Our method was mostly based on three-steps of Charteris-Black's (2004) critical metaphor analysis approach. Critical metaphor analysis is based on cognitive linguistics, cultural and social factors in the use of language and the connection with discourse fascinated by critical discourse analysis with the results of research in cognitive linguistics (Lee, 2016).

The researcher used the data of two sites to study the sports discourse in Iran and to answer the main question of the study including:

- 1- <https://www.pishkhan.com/rooznameh/AbrarSport>
- 2- <https://www.khabarvarzeshi.com/>

Some articles related to 2019 were collected and saved in a Word file as a corpus. This study used the corpus-based method, so there was no direction in the research and the data were analyzed quantitatively and qualitatively. Qualitative research is required in the selection of research questions as they determine what is needed in a corpus. In fact, qualitative analysis is crucial about criterion of language usage. Without a little analysis, we will not be able to show the new or common specific metaphors because these are slightly dependent on findings. This type of analysis is also needed to interpret the pragmatic role of metaphors, whether with a negative or positive value.

Finally, based on the results obtained, it is possible to identify which field of economic, commercial, religious, educational, etc., sports texts have been used the most.

The corpus of football consisted of 94,955 words which included two parts: data related to first six months of 2019, and those of second six months same year. This study is a diachronic study.

Findings

The source domains for describing the sport of football in the two sports newspapers were: building and housing, war, travel, body, fire, climate, animals, lighting, and plants. In this regard, 400 news in the first and second months of 2019 consisting of 94,955 words during this time were reviewed.

Each report was examined to find metaphors, and the frequency of occurrence of metaphors was obtained by the following classification:

Metaphor of travel (113 times), health (62 times) and war (50 times)

The metaphors used in these cases are the most widely used examples obtained from the review of news texts in the Abar-e-Varzeshi and Khabar-e-Varzeshi newspapers in the second six months. The conceptual metaphors like football is war / football is business / football is gambling / football is building were concluded.

The conceptual metaphor "football is war" is one of the most common metaphors of sports discourse where competitors are regarded as enemies, competition as the battlefield and goal as victory. The most commonly used metaphor is strategy. Metaphors belonging to this source of domains include war, battle, protest and threat.

We can divide the metaphors of conflict into three sub-categories: metaphors of defense, metaphors of attack, and metaphors of struggle. These classifications are based on semantic tendencies of metaphor.

Findings

This study demonstrates the importance of language in the polarization of sport with an ethnic and racial perspective. First, the sport of football is emphasized as an inseparable skill, and the sport is supported in such a way that other sports, such as wrestling, are automatically showed weak and insignificant. The cognitive rhetoric reveals these appearances and concealments.

In this study, we tried to use cognitive linguistic findings and cognitive discourse analysis to take a deeper look at what is presented to the audience in sports writings especially in the field of football. The studies of text showed that in order

to properly understand the hidden beliefs and current thoughts behind the minds of the authors, one can use the theoretical foundations of cognitive linguistics and cognitive discourse analysis and get a clearer picture of such texts.

References

1. Lakoff, G., & Johnson, M (1980). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago Press.
2. Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
3. Li, W. (2016). Rethinking critical metaphor analysis. *International Journal of English Linguistics*. 6(2), 92.

مفهوم‌سازی‌های استعاری در گفتمان ورزش فوتبال براساس رویکرد پیکره‌بنیاد به تحلیل انتقادی استعاره

محمد اسدی^۱، ارسلان کلفام^۲، سید علی اصغر سلطانی^۳

۱. دانشجوی دکتری گروه زبان‌شناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران
۲. دانشیار گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
۳. دانشیار گروه زبان‌های خارجی، دانشگاه باقرالعلوم (ع)، قم، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۰۱

چکیده

با بررسی استعاره‌های مفهومی به‌کاررفته در متون ورزشی می‌توان به نوع نگاهی پی برد که ناخودآگاهانه در پس ذهن نویسندگان وجود دارد؛ از این‌رو استعاره‌های به‌کاررفته در دو روزنامه «خبر ورزشی» و «ابرار ورزشی» در سال ۱۳۹۸ برای دستیابی به شیوه‌های مفهوم‌سازی و نگرش‌های پنهان در پس متون تولیدشده بررسی شدند. از دو رویکرد «تحلیل انتقادی استعاره» چارتریس-بلک (۲۰۰۴) که حاصل تلفیق رویکردهای شناختی، تحلیل انتقادی گفتمان، کاربردشناسی و پیکره‌ای است، به‌منابه روش پژوهش و همچنین رویکرد «استعاره‌های مفهومی» لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) به‌منزله چهارچوب نظری، برای بررسی داده‌ها استفاده شد. مسئله اصلی این پژوهش پرداختن به این موضوع است که از کدام حوزه‌های مبدأ در مفهوم‌سازی‌های مطبوعات ورزشی در ورزش فوتبال بیشتر استفاده می‌شود؟ و چرا؟ برای پاسخ به سؤال پژوهش صرفاً از داده‌های دو سایت ورزشی مقالات مربوط به سال ۱۳۹۸ جمع‌آوری شد. در یک فایل ورد به‌صورت پیکره ذخیره شد و مدل سه مرحله‌ای چارتریس-بلک اجرا شد. در همین راستا، ۴۰۰ متن خبری در شش ماهه اول و دوم سال ۱۳۹۸ متشکل از ۹۴۰۹۵۵ کلمه بررسی شد. یکی از خصیصه‌های زبان ورزش، ترویج استعاره‌های جنگ است، اما پژوهش‌ها نشان می‌دهند، تصویری کمتر خشونت‌آمیز و حتی به لحاظ زیبایی‌شناختی زمینه‌ای لذت‌بخش از فعالیت‌های انسان و قلمروهای غیر خشونت‌آمیز قابل ساختاربندی است.

واژگان کلیدی: استعاره مفهومی، تحلیل انتقاد استعاری، روزنامه ابرار ورزشی، روزنامه خبر ورزشی، گفتمان ورزشی.

1. Email: mohammadasadi60@yahoo.com

2. Email: golfamar@modares.ac.ir

3. Email: soltani@bou.ac.ir

مقدمه

گفتمان‌ها همواره تلاش می‌کنند با کنترل ذهن مخاطب به گفتمان قدرت تبدیل شوند. گفتمان ورزشی به صورت ناخودآگاه شیوه‌های گفتاری و نوشتاری دست‌اندرکاران ورزش را تعیین می‌کند و در واقع، بر ناخودآگاه این افراد تأثیر می‌گذارد و آن‌ها را در خود احاطه می‌کند؛ به همین دلیل است که شیوه‌های صحبت کردن این افراد هم توسط گفتمان ورزشی که بر آن‌ها حاکم است، تعیین می‌شود و این گفتمان‌ها بر شیوه نوشتن خبر نیز تأثیر می‌گذارند. اکنون یکی از ابزارهایی که در گفتمان ورزشی بسیار زیاد به کار می‌رود، تعریفی جدید است که لیکاف و جانسون^۱ (۱۹۸۰) در زبان‌شناسی شناختی از استعاره‌های مفهومی معرفی کرده‌اند. نظریه لیکاف و جانسون در سال ۱۹۸۰ با انتشار کتاب *استعاره‌هایی که با آن‌ها زندگی می‌کنیم*، پژوهش‌های مربوط به استعاره را تغییر دادند. آن‌ها در پژوهش خود داده‌های زبانی استعاری را که به طور نظام‌مندی سازمان یافته‌اند، جمع‌آوری کردند و مدعی شدند که این داده‌های استعاری بازتاب ساختار فکری مرسوم در ذهن آدمی است (لی^۲، ۲۰۱۶، ۹۴).

ماهیت استعاره مفهومی این است که چگونگی، چرایی و بی‌ارتباطی یک استعاره در بافت زبانی را توصیف کند و مشکل تنش معنایی آن استعاره را از طریق برقراری ارتباط میان قلمرو مبدأ و مقصد برطرف کند. از نظر ادیبان و سخنوران کلاسیک، استعاره موضوعی زینتی و مربوط به بخش غیرعادی زبان است که در آن یک یا چند کلمه خارج از معنای معمول خود و برای بیان معنایی مشابه به کار می‌رود. در دیدگاه کلاسیک، استعاره از زبان «تفکیک‌پذیر» است: صناعاتی که می‌توانند برای حصول تأثیرات ویژه و ازپیش‌اندیشیده، وارد زبان کرد. این تأثیرات به زبان کمک می‌کند تا به آنچه هدف اصلی‌اش تلقی می‌شود، یعنی افشای واقعیت جهانی که بدون تغییر ورای آن قرار دارد، برسد (هاوکس^۳، ۱۹۷۲، ۱۳۵). استعاره مفهومی، دراصل «فهم و تجربه» چیزی در اصطلاحات و عبارات چیز دیگر است. لیکاف و جانسون اساس این رابطه را که به شکل تناظرهایی میان دو مجموعه صورت می‌گیرد، «نگاشت»^۴ می‌نامند. آن‌ها مجموعه‌ای را که دارای مفهومی عینی‌تر و متعارف‌تر است، قلمرو مبدأ یا منبع^۵ و مجموعه دیگر را که دارای مفاهیم انتزاعی و ذهنی‌تر است، قلمرو مقصد یا هدف^۶ می‌خوانند؛

1. Lakoff & Johnson
2. Li
3. Hawkes
4. Mapping
5. Source Domain
6. Target Domain

بدین ترتیب، لیکاف، دراصل استعاره را «نگاشت میان قلمروهای متناظر در نظام مفهومی» تعریف می‌کند و از این‌رو هر نگاشت را مجموعه‌ای از تناظرهای مفهومی - و نه یک گزاره صرف- می‌داند؛ به عبارت دیگر، برخلاف آنچه نظریه کلاسیک مطرح می‌کند، این کلمات یا عبارات نیستند که استعاره را می‌سازند؛ بلکه اساس آن بر روابط مفهومی دو حوزه مبدأ و مقصد استوار است. از این منظر، کار کلمات و عبارات، برانگیختن ذهن ما به برقراری ارتباطی است که در خلال آن، موضوعات، ویژگی‌ها و روابط میان دو حوزه منتقل می‌شود (لیکاف، ۱۹۹۳، ۱۸۶).

برای روشن‌شدن مفهوم نگاشت از مثال‌های متون ورزشی استفاده می‌شود؛ مثال: جنگ دوباره تیم استقلال و پیروزی.

این عبارت درحقیقت متناظرها یا برابری است که براساس نگاشت استعاره «فوتبال جنگ است» شکل گرفته است. برپایه این استعاره می‌توان متناظرهای جدول شماره یک را ارائه داد.

جدول ۱- استعاره مفهومی "فوتبال جنگ است"

Table 1- Conceptual Metaphor "Football is War"

مبدأ (Source):	مقصد (Target):
جنگ War	فوتبال Football
سربازان Soldiers	فوتبالیست‌ها Footballers
میدان جنگ Battlefield	زمین فوتبال Football Pitch
حمله Attack	کسب امتیاز Score
پیروز شدن Victory	برد تیم Win

لیکاف و جانسون با تکیه بر شواهد زبانی روزمره، نمونه‌های به‌دست‌آمده را به سه دسته اصلی استعاره-های جهتی^۱، استعاره‌های هستی‌شناختی^۲ و استعاره‌های ساختاری^۳ تقسیم کردند. استعاره‌های جهتی استعاره‌هایی هستند که عمدتاً مفاهیم را براساس جهت‌گیری فضایی^۴ مانند بالا، پایین، عقب، جلو، دور، نزدیک و غیره سازمان‌دهی و مفهومی می‌کنند؛ برای مثال: تیم فوتبال استقلال، جلوتر از تیم پیروزی است. استعاره‌های هستی‌شناختی، شیوه‌هایی از دیدن مفاهیم نامحسوس مانند احساسات،

1. Orientational Metaphor
2. Ontological Metaphor
3. Structural Metaphor
4. Spatial-Orientational

فعالیت‌ها و عقاید را به‌مثابه هستی یا جوهر فراهم می‌کنند؛ برای مثال: مربی پرتغالی در راه هدایت تیم ایران (در اینجا فوتبال یک موجود جاندار فرض شده است). استعاره‌های ساختاری: لیکاف و جانسون، اساس استعاره ساختاری را سازمان‌دهی یک مفهوم در چهارچوب مفهومی دیگر می‌دانند و بر آن‌اند که بیشتر استعاره‌های گزاره‌ای از این نوع هستند (هاشمی، ۲۰۱۰، ۱۲۷)؛ برای مثال: ورزش فوتبال، سفر است.

تعریف جدیدی که از استعاره می‌شود، با تعریف‌های سنتی که درباره استعاره مطرح می‌شده است، متفاوت است و استعاره در واقع در بطن زندگی روزمره ما وجود دارد و شیوه‌های نگرش ما را به دنیای ورزشی و ابعاد مختلف مسائل ورزشی تعیین می‌کند و به‌نوعی بازنمایی‌کننده آن‌ها نیز است. استعاره-هایی که روزنامه‌نگاران ورزشی به کار می‌برند، نشان‌دهنده نوع نگرش آن‌ها به ورزش نیز است و لازم است این نوع نگاه روزنامه‌نگاران به ورزش و به‌خصوص ورزش فوتبال به کمک نظریه لیکاف و جانسون و چارتریس-بلک بررسی شود. برای اینکه نظریه لیکاف و جانسون بر گفتمان ورزش فوتبال اجرا شود، باید براساس مدل چارتریس-بلک از مسیری سه‌مرحله‌ای عبور کرد که شامل تعیین، تفسیر و تبیین استعاره است.

روش پژوهش حاضر بیشتر مبتنی بر مدل سه‌مرحله‌ای چارتریس-بلک یعنی تحلیل انتقادی استعاره است که حاصل توجه بیشتر زبان‌شناسی شناختی به عوامل فرهنگی و اجتماعی در کاربرد زبان و پیوند با گفتمان و مجذوب‌شدن تحلیل انتقادی گفتمان به نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در زبان‌شناسی شناختی است.

نخستین مرحله، تعیین استعاره‌هاست که مستلزم خوانش دقیق نمونه متون با هدف شناسایی استعاره‌ها براساس معیار وجود تنش معنایی است. پژوهش حاضر براساس مراحل آم‌آپی^۱ به شناسایی استعاره‌ها در گفتمان ورزش فوتبال پرداخته است: ۱- کل متن/گفتمان خوانده می‌شود تا درک کلی از معنای آن به دست آید؛ ۲- واحدهای واژگانی در متن/گفتمان تعیین شود: الف- معنای هر واحد واژگانی در متن مشخص شود؛ یعنی اینکه چگونه به‌عنوان یک اسم، فعل یا صفت در موقعیتی که توسط متن فراخوانده شده (معنای بافتی) به کار رفته است؛ همچنین به واژه‌های قبل و بعد از این واحد واژگانی توجه شود؛ ب- برای هر واحد واژگانی مشخص شود که آیا هم‌زمان معنای اولیه‌تر و اصلی‌تر از معنایی که در این بافت به کار رفته است، در متون دیگر وجود دارد یا خیر. برای اهداف ما معنای اولیه‌تر معنایی است که عینی‌تر باشد؛ یعنی آنچه فراخوان می‌کند، بتوان تصور کرد، دید، شنید،

1. Metaphor Identification Procedure (MIP)

لمس کرد، بویید یا چشید، به اعمال فیزیکی و جسمانی مرتبط باشد، آشکارتر و مشخص‌تر باشد (در تضاد با مبهم‌بودن) و از نظر تاریخی قدیمی‌تر باشد. گفتنی است معنای اولیه‌تر ضرورتاً رایج‌ترین معنای یک واحد واژگانی نیست؛ ج- اگر برای یک واحد واژگانی معنای اولیه‌تر از معنای آن در بافت مدنظر وجود دارد، مشخص شود که آیا معنای بافتی آن با معنای اولیه مغایر است یا خیر؛ ۳- اگر جواب سؤال مذکور مثبت بود، بر استعاری‌بودن آن واژه دلالت دارد.

در مرحله دوم یعنی مرحله تفسیر، استعاره‌های مفهومی و کلیده‌های مفهومی به صورت نگاشت‌هایی میان دو حوزه مفهومی مبدأ و مقصد استخراج می‌شوند. در مرحله سوم، تبیین استعاره‌ها، به تحلیل عوامل کاربردشناختی، گفتمانی، تاریخی و اجتماعی که گمان می‌رود در تولید استعاره‌های شناسایی‌شده نقش داشته باشند، پرداخته می‌شود و نقش اجتماعی استعاره‌ها در متقاعدسازی تعیین می‌شود (چارتریس-بلک^۱، ۲۰۰۴، ۳۹).

برای مثال: ابرار ورزشی، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۸؛ تیترا: گزارش AFC از یک دهه پرافتخار تیم ملی فوتبال ایران

معرفی تیم ملی ایران در آوردگاه قاره‌ای بسیار باشکوه بود. آنها آسیا را با قهرمانی در خاک خود مانند طوفان فتح کردند و با اثبات موفقیت خود در دهه بعدی، نشان دادند که این قهرمانی تصادفی نبود. آنها از آن پس به‌عنوان یک قدرت در آسیا محسوب شدند.

در این مثال، نویسنده با استفاده از کلمه «فتح» و شبیه‌سازی میدان ورزشی به‌مثابه میدان جنگ و تداعی ارکان جنگ از جمله دفاع و حمله، سعی دارد درک بهتری از موضوع برای خواننده به ارمغان آورد و درنهایت به استعاره مفهومی «ورزش جنگ است» ختم می‌شود تا تنش معنایی استعاره از میان برداشته شود.

نگاهی اجمالی به روزنامه‌های ورزشی شاید در ابتدا این موضوع را قطعی کند که واژه‌هایی که به جنگ مربوط است، مانند دفاع، حمله، پیروزی و شکست از استعاره‌های پرکاربرد در روزنامه‌های ورزشی است، اما در این پژوهش سعی شده است با بررسی جنبه‌های آشکار و پنهان قلمرو مبدأ مشخص شود که استعاره‌های کدام حوزه (سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، مذهبی و غیره) در روزنامه‌های ورزشی پرکاربرد است و چطور این استعاره به تأثیرگذاری بیشتر متن بر مخاطب کمک می‌کند. در گزینش سؤال پژوهش، تحلیل کیفی لازم است؛ چون سؤال پژوهش مشخص می‌کند که در پیکره در

1. Charteris-Black

جست‌وجوی چه چیزی هستید. تحلیل کیفی به دلیل مبنای قضاوتی که درباره معیارهای کاربرد زبان فراهم می‌کند، بسیار اساسی است. بدون تحلیل کمی امکان نشان دادن جدید یا رایج بودن استعاره‌ای خاص وجود ندارد؛ چراکه این موارد به یافته‌های کمی وابسته هستند. تحلیل کیفی نیز برای تعبیر نقش کاربردشناختی استعاره‌ها لازم است؛ مثلاً برای اینکه آیا استعاره‌ها ارزش‌گذاری منفی دارند یا مثبت.

در ورزش فوتبال مسائل و مشکلات زیادی وجود دارد؛ از جمله سیاسی‌شدن گفتمان‌های ورزشی. به دلیل ناآرامی‌های داخلی و طرح افزایش قیمت بنزین، فضای سیاسی و اجتماعی ایران وارد مرحله تازه‌ای شد؛ از این‌رو تأثیرگذاری این فضا در متون ورزشی محل بحث و تأمل است. از طرفی نگاه جنگ‌محور به فوتبال وجود دارد که باعث می‌شود بر جهان بیرون تأثیر بگذارد و در واقع این نوع نگاه غلط که تأثیراتی بر فوتبال ما می‌گذارد، چگونه خود را در گفتمان ورزشی نشان می‌دهد و باعث بازتولید این نوع تفکر منفی درباره فوتبال می‌شود.

اگرچه اهمیت ورزش در خیلی از سطوح زندگی دیده می‌شود، اغلب جنبه‌های زبان‌شناختی آن برای ما مهم است؛ به‌ویژه عملکرد گفتمانی که آن را احاطه کرده است. مقالات زیادی به رویداد زبان‌شناسی گفتمان ورزشی پرداخته‌اند و ورزش را به‌عنوان قلمرو مبدأ در نظر گرفته‌اند و از آن برای درک بهتر سایر قلمروهای فعالیت‌های انسانی مانند رسانه و سیاست استفاده کرده‌اند (مقایسه کنید با بلین^۱، بویل^۲، ۱۹۹۳؛ بیرنر^۳، ۲۰۰۱؛ و کالیس^۴، ۲۰۱۱). ورزش به‌عنوان قلمروی که به‌طور فعال هویت فرهنگی جامعه زبانی را تشکیل می‌دهد، اهمیت دارد؛ برای مثال، کالیس (۲۰۱۱) به بررسی و تحلیل استعاره‌های مختلف در ورزش محبوب آمریکایی‌ها یعنی بیس‌بال پرداخت و آن را از جنبه‌های مختلف فرهنگ آمریکایی بررسی کرد. هویت پژوهش‌های او بر پایه استعاره مفهومی «زندگی یک بازی است» استوار است. سیدن‌تاپ^۵ و وندرمارس^۶ (۲۰۱۲، ۲۱۷) با تأکید بر ماهیت مذهبی ورزش بیان کردند، اگر ورزش به شیوه درست و مناسب آن انجام شود، می‌تواند ارزش‌هایی مانند پشتکار، شجاعت و گذشت را به مردم آموزش دهد. لواندوسکی^۷ (۲۰۱۲، ۸۹) ذکر کرده است، در فوتبال، تنها استعاره

1. Blain
2. Boyle
3. Bairner
4. Callies
5. Siedentop
6. Van der Mars
7. Lewandowski

«فوتبال به‌مثابه جنگ» وجود ندارد. او به استعاره‌های دیگری چون قدرت سلطنتی و جادوگری نیز اشاره کرده است. وی براساس نظریه استعاره مفهومی در زمینه زبان فوتبال، پژوهشی انجام داده و از دو پیکره انگلیسی و لهستانی شامل متون نوشتاری، گزارش‌های زنده بازی‌ها، مصاحبه‌ها و غیره استفاده کرده است.

بررسی استعاره‌های ورزشی مدنظر متخصصان زیادی بوده است (بیرد^۱، ۱۹۹۸؛ چارتریس- بلک، ۲۰۰۴؛ سمینو^۲، ۲۰۰۸). بیرد (۱۹۹۸، ۵۳) معتقد است، مطالعه استعاره‌های ورزشی نوشتاری به این دلیل اهمیت دارد که اصطلاحات و عبارات ورزشی، هم به لحاظ ریشه‌ای استعاری‌اند و هم اینکه ورزش می‌تواند به‌عنوان حوزه مبدأ استعاری قلمداد شود. کلر^۳ (۲۰۰۴، ۳) معتقد است، کاربرد زبان استعاری در رسانه‌های ورزشی باعث افزایش جذابیت، شفاف‌سازی متن شده و به سبکی خلاقانه منجر می‌شود. وی معتقد است، با کاربرد استعاره در گفتمان‌های ژورنالیستی، روزنامه‌نگاران می‌توانند برخی از مدل‌های ذهنی خاص خود را در شناخت خوانندگان ایجاد یا تقویت کنند.

قلی‌زاده و محمدکاظمی (۲۰۲۱) در مقاله خود با عنوان «فرصت کارآفرینی بین‌المللی: بررسی سیستماتیک، فراترکیب و دستور کار تحقیقات آینده» به بررسی شکاف‌ها، مضامین و روندها در پژوهش‌های مربوط به فرصت کارآفرینی بین‌المللی^۴ از سال ۲۰۰۵ تا اوایل سال ۲۰۱۹ پرداختند. هدف اصلی پژوهش، وضعیت فعلی هنر در زمینه فرصت کارآفرینی بین‌المللی با بررسی مرزهای دانش و درنهایت پیشنهاد دستور کار پژوهش‌های آینده برای محققان بود. استیری، حقیقی و محمدکاظمی (۲۰۰۹) در مقاله خود با عنوان «صعود در لیگ برتر فوتبال، مهم اما ضعیف» به تلاش برای تبیین و گسترش مفهوم‌سازی و سنجش فعالیت‌های تبلیغاتی در لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران پرداختند. نتایج نشان داد، لیگ ایران در مقایسه با لیگ ژاپن و کره جنوبی در موقعیت مطلوب قرار ندارد. محمدکاظمی، ابراهیمی و شیری (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر بازاریابی سیار بر رفتار هواداران فوتبال: مطالعه موردی باشگاه پرسپولیس» به بررسی تأثیر بازاریابی سیار (عکس، ویدئو و سرویس پیام کوتاه، اس‌ام‌اس یا پیامک) در تبلیغ یکی از بهترین باشگاه‌های فوتبال ایران یعنی پرسپولیس، بر رفتار هواداران در فصل ۱۳۹۷-۱۳۹۸ پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد، بازاریابی سیار تأثیر

1. Beard
2. Semino
3. Koller
4. IEO

مثبت بر وفاداری هواداران دارد. نوایی زمهریر، محمدکاسمی و شکرخواه (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «کارآفرینی رسانه‌ای برای کسب و کار رسانه‌های تبلیغاتی در ایران» به دنبال ارائه مدلی برای کارآفرینی رسانه‌ای در زمینه تبلیغات رسانه‌ای در ایران بودند. نتایج نشان داد، عوامل کلیدی در مدل کارآفرینی رسانه شامل عوامل جداگانه (مانند ویژگی‌های کارآفرین رسانه، منابع و ویژگی‌های شرکت)، فرایند فرصت‌های کارآفرینی رسانه‌ای (شناسایی، ارزیابی، طرز کار و خروجی کارآفرینی رسانه‌ای) و عوامل محیطی نقش دارند. محمدکاسمی، تندنویس و خبیری (۲۰۱۱) در مقاله دیگری با عنوان «مقایسه تطبیقی عنصر ترویج در لیگ‌های حرفه‌ای فوتبال ایران، ژاپن و کره جنوبی» نشان دادند، از دیدگاه مدیران باشگاه‌ها، بیشتر متغیرهای عنصر ترویج در لیگ ایران وضعیت چندان مطلوبی ندارند و لیگ ژاپن در مقایسه با لیگ‌های ایران و کره جنوبی از وضعیت مناسب‌تری برخوردار است.

آجرلو، محمدکاسمی، نادری خورشیدی و قربانی (۲۰۱۶) نیز در پژوهشی دیگر با عنوان «طراحی ساختار تشکیلاتی کلان ورزش جمهوری اسلامی ایران» به دنبال ارائه ساختار سازمانی پیشنهادی برای وزارت ورزش جمهوری اسلامی ایران بودند. نتایج نشان داد، تعداد نمونه پژوهش در سازمان‌های اداره‌کننده کشورهای منتخب، ۴۷ نفر از مدیران و کارشناسان خبره بخش ورزش در کشورهای کانادا، استرالیا، انگلستان، کره جنوبی و ایتالیا است. علاوه بر این، این ساختار شامل چهار معاون وزیر و رؤسای سازمان‌های ورزش پرورشی، همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای است که هر کدام براساس مأموریت خود با وزارتخانه‌ها و نهادهای مرتبط تعامل دارند. آجرلو، قدیمی، محمدکاسمی و آزادفدا (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان «طراحی مدل جایگاه ورزش بانوان در بهبود شاخص‌های توسعه یافتگی در ایران» به دنبال طراحی مدل جایگاه ورزش بانوان در بهبود شاخص‌های توسعه یافتگی در ایران بودند. آن‌ها نتیجه گرفتند، پژوهش آن‌ها جایگاه بانوان را بهبود خواهد بخشید؛ به شرطی که مسئولان بسترهای مناسب را برای کاربردی کردن نتایج فراهم کنند. شریفی‌فر (۱۹۹۹) در مقاله‌ای به بررسی استعاره و نقش آن در زندگی و مشکلات احتمالی ترجمه استعاره‌ها پرداخته است. وی در بخش کوتاهی از مقاله خود، مثال‌هایی از زبان فوتبال ارائه کرده و این مثال‌ها را ناشی از تصور استعاری «فوتبال جنگ است» دانسته است. ولیدی (۲۰۱۰) با تأکید بر نقش استعاره‌ها در سازوکارهای قدرت، سرشت استعاری قدرت را نشان داده است. رضایور (۲۰۱۵) با بررسی داده‌های برگرفته از متون سیاسی نشان داده است، کارکردهای اصلی استعاره و جهت در متون سیاسی شامل بازنمایی عینی ایدئولوژی‌ها، بیان نگرش نویسنده و میزان قطعیت وقوع گزاره و برجسته‌سازی ایدئولوژی‌هاست. آئینه‌وند (۲۰۱۲) برای

بررسی انتقادی-شناختی پدیده استعاره در گفتمان سیاسی ایران از نظریه معاصر استعاره (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰) و رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی بهره گرفته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر در چهارچوب رویکرد «تحلیل انتقادی استعاره»^۱ چارتریس-بلک (۲۰۰۴) به‌عنوان روش پژوهش و استعاره‌های مفهومی لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) به‌مثابه چهارچوب نظری انجام شده است. به‌کمک این دو نظریه یک پیکره زبانی بررسی شد که برگرفته از روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی سال ۱۳۹۸ است و شامل ۹۴۹۵۵ کلمه می‌شود.

برای بررسی گفتمان ورزشی در ایران و برای پاسخ به سؤال مقاله به‌صورت «از کدام حوزه‌های مبدأ در مفهوم‌سازی‌های مطبوعات ورزشی در ورزش فوتبال بیشتر استفاده می‌شود؟ و چرا؟» صرفاً داده-های دو سایت ورزشی^۲ مقالات مربوط به سال ۱۳۹۸ جمع‌آوری شد، در یک فایل ورد به‌صورت پیکره ذخیره شد و سه مرحله چارتریس-بلک روی آن اعمال شد. پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی انجام شد و داده‌های مورد نیاز به روش کتابخانه‌ای گردآوری و انتخاب شد. روش پژوهش پیکره‌بنیاد است، از این‌رو هیچ‌گونه جهت‌گیری در راستای پژوهش وجود ندارد و داده‌ها به روش کمی و کیفی بررسی شد.

نتایج

قلمروهایی که در دو روزنامه ورزشی شناسایی شدند، عبارت‌اند از: ساختمان و مسکن، جنگ، سفر، بدن، آتش، آب و هوا، حیوانات، روشنایی و گیاه. در ادامه این استعاره‌ها تحلیل می‌شوند. استعاره‌های حیوانات: در روزنامه خبر ورزشی، ۲۷ نوع استعاره در زمینه حیوانات وجود داشت که شیر با ۳۰ مورد و عقاب با ۱۰ مورد از بقیه بیشتر بود.

مثال ۱: ابرار ورزشی ۲۰ مهر ۱۳۹۸؛ شیرهای رام نشدنی به‌دنبال جام ملت‌های آفریقا استعاره مفهومی که از این خبر نتیجه گرفته شد، عبارت است از: «ورزشکار به‌مثابه حیوان است.»

1. Critical Metaphor Analysis
2. <https://www.khabarvarzeshi.com/>;
<https://www.pishkhan.com/rooznameh/abrarsport>

مثال ۲: خبر ورزشی ۲۰ تیر ۱۳۹۸؛ بازی در خانه عقاب‌ها: تبریز، خانه تراکتور و تیم محبوب این شهر است و ماشین‌سازی هم تیم دوم محمدرضا زنوزی مالک تراکتور است. در این مثال، استفاده از استعاره حیوانات برای نشان‌دادن و تأکید بر توانایی ورزشکاران است؛ برای مثال، عقاب سریع و تیزبین است؛ از این رو تیم تراکتور را مانند عقاب تیزبین و سریع توصیف می‌کند. این استعاره مفهومی نتیجه‌گیری می‌شود: «بازیکنان تیم فوتبال تراکتور عقاب هستند.»

مثال ۳: خبر ورزشی ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۸؛ گرگ‌ها رؤیای عقاب‌ها را کشتند: لاتزیو^۱ در دیدار مقابل لچه^۲ در هفته سی‌ویکم رقابت‌های سری آ^۳ متحمل شکست شد تا رؤیای قهرمانی برای این تیم کم‌رنگ شود. در این مثال، تیم لچه لقب گرگ گرفته است؛ زیرا لباس خانگی این تیم از رنگ‌های ارغوانی امپراتوری و طلایی تشکیل شده است که برگرفته از لقب این تیم «جالوروسی»^۴ به معنای زرد و قرمز است. نشان و نماد باشگاه، یک گرگ ماده است که از افسانه اساطیری شهر رم^۵ الهام گرفته شده است.

تیم لاتزیو یا لاتسیو به این دلیل عقاب نامیده می‌شود که نشان سنتی باشگاه لاتسیو، عقاب است. لویگی بیگیالری^۶، مؤسس باشگاه، این نشان را انتخاب کرد و تصدیق است بر نشان سپاه امپراتوری روم که به‌عنوان آکویلا^۷ شناخته شده است. سپاه روم این نشان را زمانی که به رزم می‌رفت، با خود حمل می‌کرد. دو لقب عقاب‌های جوان^۸ و عقاب‌ها^۹ برای باشگاه نتیجه استفاده لاتسیو از این نماد است. نماد کنونی باشگاه یک عقاب طلایی را بالای یک سپر سفید با حاشیه آبی نشان می‌دهد که درون سپر نام باشگاه و یک سپر سه‌جزئی کوچک‌تر با رنگ‌های باشگاه را نمایان می‌کند.

مثال ۴: محمدرضا زنوزی، مالک تیم فوتبال تراکتور و ماشین‌سازی، گفت: پرداخت اولیه آقای کیروش^{۱۰} را نه سال پیش که ۶۰۰ هزار یورو بود، من دادم. هرکس که از گرگ می‌ترسد، گوسفند نگه نمی‌دارد.

1. Lazio
2. Lecce
3. Serie A
4. Giallorossi
5. Rome
6. Luigi Bigialleri
7. Aquila
8. Aquilotti
9. Le Aquile
10. Queiroz

در متون ورزشی استفاده از نام حیوانات، الگوی نمونه^۱ محسوب می‌شود. استفاده از نام گرگ، عقاب و گوسفند به‌عنوان حوزه مبدأ برای توصیف حوزه هدف که تیم فوتبال، ورزشکار و غیره است، روشی برای توصیف حوزه‌های انتزاعی به‌کمک حوزه‌ای ملموس‌تر و برای جذب خوانندگان بیشتر است.

استعاره‌های نور در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی: استعاره‌های نور، نه درصد از استعاره‌های پیکره بررسی‌شده را تشکیل داده است. دو استعاره اصلی این گروه شامل روشنایی و تاریکی است.

مثال ۵: ابرار ورزشی ۱۸ فروردین ۱۳۹۸؛ ایسکو^۲ تکلیف آینده‌اش را مشخص کرد: ایسکو حالا نه‌تنها به جدایی از رئال^۳ فکر نمی‌کند، بلکه تصمیم خودش را برای ادامه حضور در رئال گرفته است. او به زیدان^۴ اعتماد دارد و مطمئن است که با او روزهای روشنی در پیش دارد.

توصیف: روشنایی نشانه روز و تاریکی نشانه شب است و روشنایی نماد زندگی و تاریکی نماد مرگ است و این دوگانگی و تمایز به‌طور استعاری استفاده می‌شود. از طرفی می‌دانیم که در روز می‌توانیم ببینیم و زمین نمی‌خوریم؛ روشنایی نماد خرد، آگاهی و دانش است. از طرفی در تاریکی نمی‌توانیم ببینیم و زمین می‌خوریم؛ تاریکی نماد جهل و نادانی است.

لیکاف^۵ سه نوع استعاره مفهومی را برای روشنایی شناسایی کرده است: امید روشنایی است، عقاید منبع روشنایی است، هوش منبع روشنایی است. بسیاری از دوگانگی‌های پایه مانند موفقیت و شکست ریشه خود را از دو استعاره روشنایی و تاریکی گرفته‌اند. هدف از استعاره روشنایی می‌تواند به این معنا باشد که روشنایی می‌تواند از دور دیده شود؛ یعنی می‌تواند راهنمای افرادی باشد که در تاریکی قرار دارند. استعاره‌ها از طریق قلمروی مبدأ، ابهام و انتزاعی‌بودن قلمرو مقصد را آشکار می‌کنند. منبع نور برای توصیف قلمرو هدف به معنای آگاهی، درک و فهم استفاده می‌شود.

استعاره در متون ورزشی یک چهارچوب توصیفی ایجاد می‌کند که با استفاده از استعاره‌های با ناسازگاری کاربردی مانند روشن و تاریک سعی می‌کند نوعی سازگاری فلسفی ایجاد کند؛ به همین

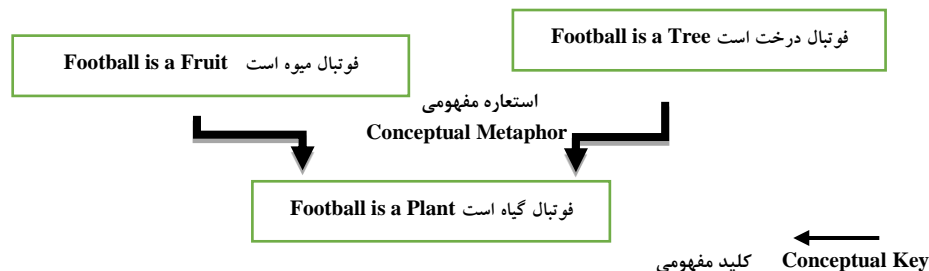
-
1. Prototype
  2. Isco
  3. Real
  4. Zidane
  5. [Http://Cogsci.Berkeley.Edu/Sources/](http://Cogsci.Berkeley.Edu/Sources/)

دلیل، با قراردادن تاریکی و روشنایی در کنار یکدیگر نوعی تناقض سطحی یا تنش معنایی ایجاد می‌شود که با توصیف‌ها و تفسیر استعاره‌ها این مشکل برطرف می‌شود.

استعاره‌های گیاه در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی: استعاره‌های گیاه کمتر از ۱۰ درصد از کل استعاره‌های پیکره داده ما را تشکیل می‌دهند و با توجه به دانش و تجربه ما از مراحل کاشت تا برداشت یک دانه، می‌توان در قالب استعاری به تقویت متون ورزشی پرداخت. همان‌طور که می‌دانید، مراحل طبیعی رشد گیاه با کاشت دانه شروع می‌شود. سپس رشد ساقه، برگ و غنچه روی می‌دهد و در نهایت به میوه ختم می‌شود. آنگاه می‌توانیم محصول را برداشت کنیم. هرکدام از این مراحل بخشی از چرخه ارگانیک و رشد گیاه است که به عوامل محیطی مانند تغذیه کافی، آب، نور خورشید و سایر موارد بستگی دارد. درواقع، این چرخه ارگانیک نوعی مدل نمونه اعلاء برای تولد، مرگ و تولد دوباره ایجاد می‌کند.

استعاره مفهومی «فوتبال گیاه است» از بررسی نمونه‌های پیکره به دست آمد که به روند و چرخه رشد یک گیاه اشاره دارد که در متون ورزشی به کار می‌رود.

شکل ۱- فوتبال به مثابه کشاورزی

Figure 1- Football as an Agriculture

شواهد دیگری از انواع استعاره‌هایی که قلمروی مبدأ آن به کشاورزی مربوط است، در پیکره بررسی شده مشاهده شد؛ استعاره‌هایی مربوط به ریشه گیاه که علت یک رویداد را نشان می‌داد.

مثال ۶: ابرار ورزشی ۶ شهریور ۱۳۹۸؛ پاشازاده می‌خواهد برود؟ اوکه با ما قرارداد دارد.

به گزارش ابرار ورزشی، افشین ناظمی، مدیرعامل سپیدرود، درمورد شایعه فضای مجازی مبنی بر تبانی با تیم گل ریحان، عنوان کرد: ما ضعیف‌ترین تیم از نظر مالی هستیم. نمی‌دانم با چه چیزی تبانی می‌کنیم. همیشه سعی کرده‌ایم فوتبال سالم ارائه بدهیم و به این مسائل معترضیم. دنبال این هستیم که ریشه این کارها را کاملاً خشک و قطع کنیم.

در نمونه مذکور، ویژگی‌های ریشه روشن است: اول اینکه بدون ریشه گیاه نمی‌تواند زندگی کند. این ریشه است که باعث تولد یک گیاه می‌شود و بقیه گیاه به آن وابسته است. ریشه در زمین فرومی‌رود و جداکردن گیاه را مشکل می‌کند. این مسائل می‌تواند بیانگر استعاره مفهومی «فوتبال یک فرایند طبیعی است» باشد. ایران از نخستین کشورهایی در جهان است که در آن کشاورزی و زراعت آغاز شده است. تقریباً یک‌سوم زمین‌های ایران قابلیت کشاورزی دارند. اهمیت موضوع کشاورزی باعث گزینش استعاره‌هایی در قلمرو مبدأ در متون ورزشی شده است. از این موضوع مهم، کلید مفهومی «فعالیت‌های ورزشی کشاورزی است» نتیجه‌گیری می‌شود.

استعاره‌های غذا و نوشیدنی در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی: غذا و نوشیدنی یکی دیگر از قلمروهای مبدأ برای استعاره در دو روزنامه خبر ورزشی و ابرار ورزشی است که هشت درصد از کل استعاره‌های پیکره بررسی‌شده را تشکیل می‌دهد.

مثال ۷: ابرار ورزشی ۶ آذر ۱۳۹۸؛ استقلالی که مقلد نیست، استقلال را دیده بودیم که اثری از تیم دیدنی استراماچونی^۱ و حتی وینفرد شفر^۲ با خود ندارد! فرهاد مجیدی مرددمان کرده بود که آیا مرد جربزه‌دار همین لحظه‌ها و از آب درآورنده بازی‌های از دست رفته، کاملاً هست یا نیست.

جدول ۲- کلید مفهومی و استعاره‌های مفهومی کشاورزی در روزنامه خبر ورزشی و ابرار ورزشی

Table 2- Conceptual key and Conceptual Metaphors of Agriculture in Khabar and Abrar-e-Varzeshi Newspaper

Conceptual Metaphors	استعاره های مفهومی	Conceptual Keys	کلیدهای مفهومی
Persepolis Club as a Fruit	پرسپولیس به مثابه میوه است		
Persepolis Club as a Tree	پرسپولیس به مثابه درخت است	Football is an Agriculture	فوتبال کشاورزی است
Persepolis Club as a Plant	پرسپولیس به مثابه گیاه است		
Mr Abedzadeh is an Eagle	عابدزاده عقاب است	Athlete is an Animal	ورزشکار حیوان است
Asian Football is a Dark Period	فوتبال آسیا دوره تاریکی است	Football is a Lighting	فوتبال روشنایی است
Persepolis is Thirsty for Victory	پرسپولیس تشنه پیروزی است	Football is Alive	فوتبال جاندار است

1. Stramaccioni
2. Winfried Schäfer

استعاره ساختمان: استعاره‌های ساختمان نه درصد از کل پیکره بررسی شده را تشکیل می‌دهند. فونداسیون^۱ کلمه‌ای است که بیشتر به‌عنوان استعاره استفاده می‌شود.

مثال ۸: ابرار ورزشی ۸ تیر ۱۳۹۸؛ گل محمدی: سیدجلال بخواجه خداحافظی کند، خودم جلویش را می‌گیرم. سید چندین سال برای تیم زحمت کشیده و امسال هم در تمرین خوب و بانگیزه کار می‌کند و به نظرم ستون تیم است.

استعاره مفهومی «فعالیت ورزشی یک ساختمان است» از کاربرد ستون و فونداسیون برای ازبین‌بردن تنش معنایی نتیجه‌گیری شد. یک مفهوم انتزاعی را تنها با استفاده از استعاره می‌شود ملموس تر کرد. «ستون» یک شیء مادی و درک‌شدنی است؛ از این رو می‌توان اهمیت یک بازیکن در تیم فوتبال را با ستون مقایسه کرد تا بیشتر برای مخاطب درک‌شدنی شود؛ زیرا مخاطب به‌طور کامل به اهمیت ستون در یک ساختمان واقف است و تجسم این موضوع باعث می‌شود اهمیت یک بازیکن فوتبال را بهتر درک کند.

استعاره‌های سفر در دو روزنامه خبر ورزشی و ابرار ورزشی

استعاره‌های سفر ۱۰ درصد از کل پیکره بررسی شده در دو روزنامه را تشکیل می‌دهند. استعاره مفهومی «فعالیت ورزشی سفر است» و کلید مفهومی «ورزش سفر است» نتیجه‌گیری می‌شود.

مثال ۹: ابرار ورزشی ۲۲ مهر ۱۳۹۸؛ مهاجم بوندس لیگا^۲ در راه استقلال: به گزارش خبر ورزشی، با منتفی شدن حضور «گری هوپر»^۳ مهاجم انگلیسی در استقلال، مدیران این تیم با دو گزینه خارجی وارد مذاکره شدند.

از کلمه «گام» می‌توان استعاره مفهومی «ورزش سفر است» را نتیجه گرفت که معمولاً به معنای حرکت یکنواخت و پیشرفت موفقیت‌آمیز برای دست‌یافتن به اهداف ورزشی است.

مثال ۱۰: ابرار ورزشی ۱۵ تیر ۱۳۹۸: کامیابی‌نیا: رمز موفقیت کی‌روش و برانکو^۴ را می‌دانم: بعد از جدایی کالدرون^۵، پرسپولیس مسیر خوب خودش را با یحیی گل محمدی هم ادامه داد.

ممکن است سفر با مشکلاتی همراه شود، مانند گم کردن مسیر یا به‌دلیل تصادف و غیره از مسیر خارج شویم. در استعاره‌های سفر این موضوع با کمک کلمات روشن و تاریک نشان داده می‌شود.

1. Foundation
2. Bundesliga
3. Gari Huper
4. Branko
5. Calderon

استعاره‌های جنگ در دو روزنامه خبر ورزشی و ابرار ورزشی: استعاره‌های قلمروی جنگ ۴۰ درصد از کل پیکره را تشکیل می‌دهند که معمولاً با افعالی مانند رویارویی، دفاع کردن، شکست دادن، غلبه کردن و پیروزشدن و اسامی مانند سپر و شمشیر همراه است. در تعدادی از استعاره‌ها از کلمه «سلاح» استفاده می‌شود.

مثال ۱۱: خبر ورزشی ۲۶ دی ۱۳۹۸؛ درخشش پرسپولیس و استقلال در آسیا سخت شد. ترس از ورزشگاه آزادی برای تیم‌های حوزه خلیج فارس که در خوش‌بین‌ترین وضعیت پنج هزار تماشاگر هم ندارند، مهم‌ترین سلاح استقلال و پرسپولیس در آسیا بود و آن‌ها امیدوار بودند تا با میزبانی در دور برگشت و با کمک هواداران راهی برای صعود پیدا کنند. کلید مفهومی «ورزش، مبارزه برای بقاء است» نتیجه بررسی مثال‌هایی از این نوع است. اگرچه برخی از استعاره‌های جنگ خشونت را برجسته می‌کنند، برخی هم بر دفاع متمرکز می‌شوند و از کلمه «سپر» به‌عنوان استعاره استفاده می‌شود.

مثال ۱۲: ابرار ورزشی ۲۰ دی ۱۳۹۸؛ معادله چندمجهولی نیمکت استقلال: اگر روزگاری ورزشگاه‌ها از سکوت خارج شوند و پای تماشاگران به ورزشگاه‌ها باز شود و در یکی از آن بازی‌ها، تماشاگران به شیوه بازی استقلال اعتراض کنند، آیا سعادتمند خود را سپر فرهاد خواهدکرد یا پشت سرمربی پنهان می‌شود؟

در روزنامه ابرار ورزشی کمتر تأکید بر استعاره‌های جنگ است. استعاره مفهومی «ورزش جنگ است» و کلید مفهومی «ورزش، مبارزه برای بقاء است» از استعاره‌های جنگ نتیجه‌گیری می‌شود. **استعاره‌های آب و هوا در روزنامه‌های ابرار ورزشی و خبر ورزشی:** شواهد موجود نشان می‌دهند، استعاره آب و هوا در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی محدود است؛ یعنی چهار درصد از کل پیکره را شامل می‌شود. از میان استعاره آب و هوا، رایج‌ترین آن باد است که استعاره‌های مفهومی متفاوتی را می‌سازد.

مثال ۱۳: خبر ورزشی ۱ اسفند ۱۳۹۸؛ با چه منطقی ۱۷۰ میلیارد تومان به ویلموتس^۱ بدهیم؟! کریمی درباره بی‌اطلاعی برخی مدیران در انتخاب مربیان خارجی بیان کرد: کسانی که سرمایه کشور را به باد می‌دهند، نباید احساس راحتی کنند. به صرف اینکه آن فرد مسئول فدراسیون است، نباید کسی را انتخاب کند.

1. Wilmots

در این مثال، از کلمه «باد» برای ارجاع دادن به استعاره‌هایی با قلمرو مبدأ فیزیکی و قلمرو هدف انتزاعی که فاقد ارزش است، استفاده می‌شود. از آنجاکه باد جوهر ندارد و ماده نیست، از این کلمه استفاده می‌شود. با علم به اینکه باد می‌تواند قدرت تخریب هم داشته باشد، از این زاویه نیز مدنظر خبرنگریسان قرار می‌گیرد و در استعاره استفاده می‌شود.

مثال ۱۴: خبر ورزشی ۱۳ اسفند ۱۳۹۸؛ بیانی: با قرارداد ویلموتس پول مملکت را به باد دادند. باعث تأسف است که چنین قراردادی با یک مربی درجه دو فوتبال بسته شده است. لاقلاً می‌توانستیم برویم و یک قرارداد درست و حسابی ببندیم! فقط می‌توانم بگویم متأسفم که پول فوتبال مملکت که باید صرف جوانان آینده‌دار شود را به باد داده و بی‌دلیل به جیب یک خارجی ریختند که هیچ کاری برای فوتبال ایران نکرد.

لازم است ذکر شود، استعاره‌های آب و هوا در روزنامه ورزشی تنها به کلمه باد ختم نمی‌شود؛ بلکه کلمات دیگری مانند طوفان در پیکره بررسی‌شده به کار رفته است.

مثال ۱۵: ابرار ورزشی ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۸؛ گزارش AFC از یک دهه پرافتخار تیم ملی فوتبال ایران معرفی تیم ملی ایران در آوردگاه قاره‌ای بسیار باشکوه بود. آن‌ها آسیا را با قهرمانی در خاک خود مانند طوفان فتح کردند و با اثبات موفقیت خود در دهه بعدی، نشان دادند که این قهرمانی تصادفی نبود. آن‌ها از آن پس به‌عنوان یک قدرت در آسیا محسوب شدند.

ماهیت استعاره مفهومی این است که چگونگی، چرایی و بی‌ارتباطی یک استعاره در بافت زبانی را توصیف کند و مشکل تنش معنایی آن استعاره را از طریق برقراری ارتباط میان قلمرو مبدأ و مقصد برطرف کند. کلمه «سیل» به‌عنوان استعاره آب و هوا استفاده می‌شود که می‌تواند در دو بعد معنایی به کار رود: سیل هم می‌تواند به‌عنوان بلایای طبیعی بسیار ویرانگر باشد و هم می‌تواند باعث حاصل‌خیزی مزارع کشاورزی شود.

مثال ۱۶: ابرار ورزشی ۱۷ آبان ۱۳۹۸؛ شمسایی: برای من آقای گلی جهان اصلاً مهم نیست. این سیل عظیمی که به شما تبریک گفتند فقط شامل ورزشکاران می‌شود؟ نه فقط ورزشکاران، بلکه هنرمندان هم به من لطف داشتند و با استوری‌های اینستاگرامی و پیامک‌هایشان مرا خجالت دادند. درباره کلمه «سیل» و استعاره مربوط به آن باید این نکته را اضافه کرد که از آنجاکه منبع سیل آب است، این امر می‌تواند موجب حاصل‌خیزی و همچنین ویرانی یک منطقه شود؛ پس این موضوع حائز اهمیت است که کدام جنبه از قلمرو مبدأ برجسته می‌شود. زمانی که جنبه تخریب‌کنندگی سیل مدنظر است، در نتیجه تعبیر منفی دارد، اما زمانی که منظور از آن اشاره به آب فراوان برای حاصل‌خیزی

یک منطقه است، در نتیجه معنای مثبت سیل برجسته می‌شود. معنای کاربردشناسی از طریق بافت و در یک گفتمان مشخص می‌شود. این مسئله یکی از مشکلاتی است که رویکردهای شناختی در بررسی استعاره‌ها با آن مواجه هستند؛ زیرا معنای مفهومی را به‌عنوان معنای ثابت و مستقل از معنای کاربردی آن در نظر می‌گیرد. همچنین بررسی‌ها نشان داد، کاربرد استعاری باران در روزنامه ورزشی بار معنایی مثبت القا می‌کند.

مثال ۱۷: ابرار ورزشی ۵ بهمن ۱۳۹۸؛ نتیجه بازی: دورتموند ۰-۴ شالکه؛ پس از مدتی که شیوع ویروس کرونا باعث تعطیلی فوتبال جهان شده بود، در نخستین دیدار بوندس لیگا، دورتموند توانست شالکه را گل‌باران کند. تصویر ذهنی که باران در این نمونه ایجاد می‌کند، نشان می‌دهد که باران می‌تواند بارشی سنگین و طوفانی داشته باشد و در نتیجه استعاره مفهومی «ورزش به‌مثابه شرایط آب و هوایی نامطلوب است» و کلید مفهومی «ورزش آب و هوا است» به دست می‌آید. در بررسی سایر استعاره‌های آب و هوا مانند تگرگ و برف در پیکره بررسی‌شده موردی یافت نشد.

استعاره‌های آتش در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی: از مهم‌ترین استعاره‌های این حوزه می‌توان به شعله و آتش اشاره کرد.

مثال ۱۸: خبر ورزشی ۲۳ خرداد ۱۳۹۸؛ چالش بزرگ زیدان؛ وینیسیوس^۳ یا هازارد^۴؟ به گزارش خبر ورزشی، دو ستاره که به نظر می‌رسید در کنار هم می‌توانند آتش تهاجمی رئال مادرید را شعله‌ورتر از همیشه کنند، حالا در وضعیتی قرار دارند که زین‌الدین زیدان از هر دوی آن‌ها در یک پست بازی می‌گیرد و به همین دلیل هم‌زمان در ترکیب سفیدهای مادریدی قرار نمی‌گیرند.

سهم زیادی از کاربرد کلمه «آتش» در متون ورزشی جنبه استعاری آن است و معمولاً آتش در ترکیب با شعله به کار می‌رود و استعاره مفهومی «فوتبال به‌مثابه آتش است» برای از بین بردن تنش معنایی پیشنهاد می‌شود. مرسوم‌ترین کاربرد استعاری آتش زمانی است که به‌صورت مفهومی برای نشان‌دادن عصبانیت به کار می‌رود. آنچه بدن تجربه می‌کند مانند قرمز شدن پوست و داغ کردن بدن می‌تواند از دلایل مهم استفاده از این استعاره باشد.

1. Dortmund
2. Schalke
3. Vinicius
4. Hazard

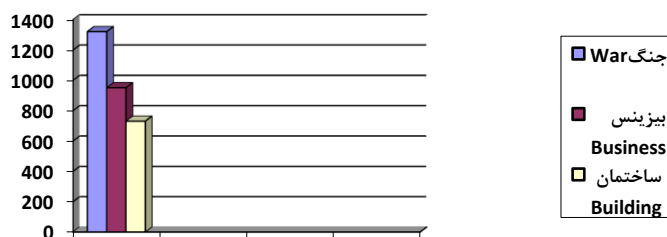
جدول ۳- استعاره‌های پرکاربرد در شش ماهه اول سال ۱۳۹۸ در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی
Table 3- The Most Common Metaphors in the First Six Months of 2019 in Abrar & Khabar –e Varzeshi Newspapers

ردیف Row	استعاره Metaphor	قلمرو مبدأ Source Domain	بسامد وقوع Frequency of Occurrence
1	سبقت Overtake	جاده Road	500
2	تجارت Business	سود Profit	321
3	جنگ War	دعوا Fights	250
4	جاده Road	فراز و نشیب Ups and Downs	150
5	جنگ Fights	جبه‌گرفتن Disagree	110
6	دادگاه Court	اتهام Accusation	85
7	ستاره Star	کهکشان Galaxy	1
8	صفر Zero	نمره Score	1
9	تلخ Bitter	خوراکی Food	1
10	پروژه Project	ساختمان Building	1
11	حریف Opponent	جنگ War	1
12	گزینه Option	آزمون Test	1
13	سقوط Fall	شیء مرتفع High Object	1
14	زیر صفر Under Zero	دماسنج Thermometer	1

جدول ۴- استعاره‌های پرکاربرد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در روزنامه‌های خبر ورزشی و ابرار ورزشی
Table 4- The most common metaphors in the Second Six Months of 2019 in Abrar & Khabar-e Varzeshi Newspapers

تعداد Number	قلمرو مبدأ Source Domain	قلمرو هدف Target Domain
1321	جنگ War	فوتبال Football
952	بیزینس Business	فوتبال Football
731	ساختمان Building	فوتبال Football

شکل ۲- نمودار میله‌ای جدول شماره ۴

Figure 2- Bar Chart of Table Number 4

بحث و نتیجه‌گیری

قلمروهای مبدأ برای توصیف ورزش فوتبال در دو روزنامه ورزشی عبارت بودند از: ساختمان و مسکن، جنگ، سفر، بدن، آتش و آب و هوا، حیوانات، روشنی، گیاه. در این پژوهش، ۴۰۰ گزارش خبری در شش ماهه اول و دوم سال ۱۳۹۸ متشکل از ۹۴۰۹۵۵ کلمه در طول این زمان بررسی شد و هر گزارش برای یافتن استعاره‌ها بررسی شد و بسامد وقوع استعاره‌هایی با این مقوله‌بندی به دست آمد: استعاره سفر (۱۱۳ بار)، استعاره سلامتی (۶۲ بار) و استعاره جنگ (۵۰ بار).

استعاره‌های به‌کاررفته در این موارد پرکاربردترین نمونه‌هایی است که از بررسی متون خبری در روزنامه ابرار ورزشی و خبر ورزشی در شش ماهه دوم به دست آمده است و استعاره‌های مفهومی، فوتبال جنگ است، فوتبال بیزینس است، فوتبال قمار است، فوتبال ساختمان است، نتیجه گرفته شد. اگرچه استعاره‌های سفر و جنگ در روزنامه خبر ورزشی گسترده‌تر بود، مقایسه دو روزنامه خبر ورزشی و ابرار ورزشی نشان می‌دهد، شباهت‌ها درباره انتخاب استعاره، استعاره مفهومی و کلید مفهومی بیش از تفاوت‌هاست و در هر دو پیکره استعاره‌های جنگ، سفر، آتش و نور مهم هستند و پایه استعاره‌های مفهومی مانند فوتبال به‌مثابه جنگ و فوتبال به‌مثابه ساختمان و همچنین کلید مفهومی مانند ورزش مبارزه برای بقا محسوب می‌شوند.

نتایج این پژوهش نشان داد، خبرنگاران روزنامه خبر ورزشی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ از استعاره‌های جنگ بیش از سایر قلمروهای مبدأ استفاده کردند. کلمات غذا، نوشیدنی و حیوانات که در روزنامه ابرار ورزشی به‌عنوان قلمرو مبدأ انتخاب شدند، در روزنامه خبر ورزشی بیشتر معنای لغوی دارند. برخی از استعاره‌ها مانند حیوان فقط مخصوص به یک روزنامه است؛ مثلاً ورزشکار حیوان است

یا استفاده از استعاره‌های حیوان مانند عقاب و شیر در روزنامه خبر ورزشی به دفعات وجود داشت، اما در روزنامه ابرار ورزشی استفاده از استعاره آب و هوا بیشتر از روزنامه خبر ورزشی به چشم می‌خورد. به نظر می‌رسد، کاربرد استعاره در متون ورزشی از ارکان اصلی محبوبیت فوتبال در میان جوانان است. به نظر می‌رسد، با توجه به نتایجی که در شش ماهه اول سال ۱۳۹۸ از پیکره ورزشی به دست آمد، تعیین کلماتی که در متن خبر تنش معنایی ایجاد می‌کنند و به‌عنوان استعاره در نظر گرفته می‌شوند، به استعاره‌های مفهومی حوزه اقتصادی و مسکن مربوط می‌شود و تکرار کلمات استعاری مانند ارزان و گران بیش از سایر قلمروهای مبدأ به چشم می‌خورد. در واقع، استعاره مفهومی «فوتبال به‌مثابه بازار» در متون ورزشی شش ماهه اول سال ۱۳۹۸ نتیجه گرفته می‌شود. درحقیقت، فوتبال با سایر قلمروها به غیر از جنگ مانند غذا و سفر مفهوم‌سازی می‌شود. این پژوهش کاربرد اهمیت زبان را در چندقطبی کردن ورزش با نگاه قومی و نژادی نشان می‌دهد. اول اینکه ورزش فوتبال به‌عنوان مهارتی جدانشدنی تأکید می‌شود و حمایت از این ورزش به‌گونه‌ای است که به‌طور خودکار ورزش‌های دیگر مانند کشتی ضعیف و بی‌اهمیت جلوه داده می‌شود. دوماً به کمک زبان‌شناسی شناختی این ظاهرسازی-ها و پنهان‌کاری‌ها آشکار می‌شود.

جدول ۵- قلمروهای مبدأ که در دو روزنامه ورزشی شناسایی شدند

Table 5- Source Domains were Identified in Two Sports Newspapers

درصد وقوع Percentage of Occurrence	پربسامدترین High Frequency	نام استعاره Metaphorical Name	ردیف Row
10 درصد	شیر Lion	حیوانات Animals	1
9 درصد	روشنایی-تاریکی Light-Darkness	نور Light	2
10 درصد	ریشه Root	گیاه Plant	3
8 درصد	گرسنگی Hunger	غذا و نوشیدنی Food and Drink	4
9 درصد	فونداسیون Foundation	ساختمان Building	5
10 درصد	سفر Trip	سفر Trip	6
40 درصد	دفاع Defense	جنگ War	7
4 درصد	باد Wind	آب و هوا Weather	8

تشکر و قدردانی

از تمامی اساتید و بزرگوارانی که به هر نحوی در به ثمر رسیدن این پژوهش تیم تحقیق را یاری نمودند بسیار سپاسگزاریم.

References

1. Ajorlou, F., Ghadimi, B., MohammadKazemi, R., & Azad Fada, Sh. (2021). A model of the position of women in sports to improve development indicators in Iran. *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(53), 159-174. (in Persian).
2. Ajorlou, M., Mohamadkazemi, R., Naderi Khorshidi, A., & Hossein Ghorbani, M. (2016). Designing organizational structure for sport of I.R. of Iran. *Journal of Sport Management Studies*, 8(38), 231-252. (in Persian).
3. Ayinehvand, B. (2012). A critical-cognitive study of metaphor in Iranian political discourse (Unpublished master's thesis). University of Isfahan, Isfahan, Iran. (in Persian).
4. Bairner, A. (2001). *Sport, nationalism and globalization: European and North American perspectives*. New York: State University Press.
5. Beard, z. (1998). *The language of sports*. London and New York: Routledge.
6. Blain N., Boyle R., & O'Donnell H. (1993). *Sport and national identity in the European media*. Leicester: Leicester University Press.
7. Callies, M. (2011). Widening the goalposts of cognitive metaphor research. In Callies, M., Keller, W. R., & Lohöfer, A. (Eds.). *Bi-directionality in the cognitive sciences: Avenues, challenges and limitations* (pp. 57-82). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
8. Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
9. Estiri, M., Haghghi, M., & Mohammmadkazemi, R. (2009). Promotion in Iran's Football Pro-league: Important but weak! *International Journal of Applied Sports Sciences*, 22(1), 59-79.
10. Gholizadeh, S., & Mohammmadkazemi, R. (2021) International entrepreneurial opportunity: A systematic review, meta-synthesis, and future research agenda. *Journal of International Entrepreneurship*, 20, 218-254.
11. Hashemi, Z. (2010) Conceptual metaphor theory as proposed by Lakoff and Johnson. *Journal of Adab Pazhuhi*, 4(12), 119-139. (in Persian).
12. Hawkes, T. (1972). *Metaphor*. London: Methuen.
13. Koller, V. (2004). *Metaphor and gender in business media discourse: A critical cognitive study*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan
14. Lakoff, G. (1992). The Contemporary theory of metaphor'. In Geeraerts, D. (Ed.), *Cognitive linguistics: Basic readings*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
15. Lakoff, G., & Johnson, M (1980). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago Press.

16. Lewandowski, M. (2012). Football is not only War: Non-violence conceptual metaphors in English and Polish soccer language. Available at: (https://www.researchgate.net/publication/261063031_Football_is_not_only_war_Non-violence_conceptual_metaphors_in_English_and_Polish_soccer_language). 20 April 2018).
17. Li, W. (2016). Rethinking critical metaphor analysis. *International Journal of English Linguistics*, 6(2), 92.
18. Mohammadkazemi, R., Ebrahimi, B. P., & Shiri, M. (2019). Mobile marketing influence on football fan behavior: The case of FC Persepolis. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 20(5/6), 405-427.
19. Mohammadkazemi, R., Tondnevis, F., & Kabiri, M. (2011). Comparative comparison of promotion element in professional football leagues of Iran, Japan and South Korea. *Journal of Business Management Perspective*, 10(8), 137-153. (in Persian).
20. Moshtaghi, M., Ghasemi, H., & Raskh, N., (2021). Designing a pattern for the role of mass media in the development of sport for all in the country and its strategies. *Journal of Sport Management Studies*, 13(66), 363-392. (in Persian).
21. Navaei Zamharir, R., Mohammadkazemi, R., & Shokrkah, Y. (2020). Media entrepreneurship for the business of advertising media in Iran. *Journal of Organizational Behavior Research*, 5(2), 110-121.
22. Rezapour, E (2015). Critical metaphor analysis in the political discourse of domestic newspapers, Iran. *Journal of Language Research*, 1(12), 49-64. (in Persian).
23. Semino, E. (2008). *Metaphor in discourse*. Cambridge: Cambridge University Press.
24. Siedentop, D., & Van der Mars, H. (2012). *Introduction to physical education, fitness and sport*. New York: McGraw-Hill Education.
25. Sharififar, M. (1999). Metaphor, life, translation. *the Journal of Literature and Language*, 6 & 7, 44-56. (in Persian).
26. Walidi, Sh., & Soheil, K (2010). The Interdependence of power and metaphor a Foucault Derridean approach. *The journal of Critical language & Literary Studies*, 3(5), 109-127. (in Persian).

استناد به مقاله

اسدی، محمد؛ گلفام، ارسلان؛ و سلطانی، سیدعلی‌اصغر. (۱۴۰۱). مفهوم‌سازی‌های استعاری در گفتمان ورزش فوتبال براساس رویکرد پیکره‌بنیاد به تحلیل انتقادی استعاره. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۴(۷۳)، ۲۸۷-۳۱۴. شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2022.11802.3549

Asadi, M., Golfam, A., & Asghar Soltani, A. (2022). Metaphorical Conceptualization in Sports Discourse of Football in Iran Through Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis. *Sport Management Studies*, 14(73), 287-314. (in Persian). DOI: 10.22089/smrj.2022.11802.3549

